

מהי גישת האימון האורייני?

יימות גישות שונות לפיתוח מקצועי של צוותי ההוראה בבתי הספר בכלל ובבתי ספר המשרתים אוכלוסיות בעוני והדרה בפרט. גישות אלו שונות זו מזו בהגדרת המטרות, התוצרים המצופים ואופי התהליכים הכרוכים בהן. הגישה ההוראתית למשל מניחה שהבסיס לשינוי ולהתפתחות הוא רכישה של ידע וכישורים. המדריכה בגישה זו מזהה מהו הידע החסר למורה, עוזרת לה לרכוש את הידע הזה ולהשתמש בו. פרקטיקות ההדרכה הרווחות בגישה זו הן הקניית ידע וכלים.

בשונה מכך, **גישת האימון האורייני מכוונת לצמיחה ולשיפור מקצועי של המורה באמצעות פיתוח הבנה מעמיקה של תהליכי הוראה ולמידה ויכולת לבחון באופן ביקורתי את הפרקטיקה שלה.**

שתי הנחות יסוד עומדות בבסיס הגישה:

1. כדי לשנות את הפרקטיקה של המורה יש ללוות את העשייה שלה באופן צמוד, להתבונן בה ולנתח אותה יחד ומתוך כך להבין מה עובד טוב ומה כדאי לשנות. המאמנת עובדת עם המורות באופן מתמשך ורציף לכל אורך השנה והאימון מותאם מאוד להקשר הבית ספרי ולצרכי התלמידים של כל אחת מהמורות.
2. המורה היא כבר אשת מקצוע בעלת ניסיון וידע בהוראה, ותהליך האימון נועד לסייע לה להשתפר באמצעות הרחבה והעמקה. כלומר, גישה זו מציבה מצד אחד מודל ברור של הוראה טובה אליה יש לשאוף, אך מצד שני מכבדת את המקצועיות של המורה ומחייבת שותפות אמיתית ומעורבות שלה בתהליך ההתפתחות שלה.

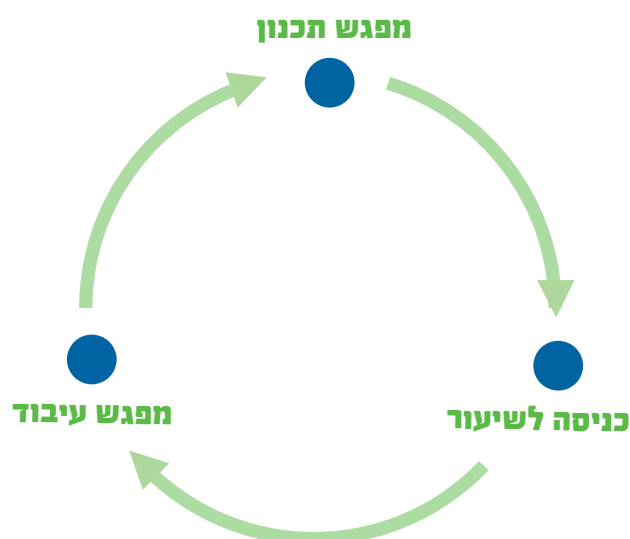
הובלת מעגלי למידה ושיפור - ליבת התפקיד של המאמנת

התפקיד המרכזי של המאמנת הוא הובלת מעגלי למידה ושיפור בהם המאמנת והמורה מגדירות יחד יעדי למידה לשיעור או לרצף שיעורים, מתכננות את הפעילות בכיתה ובוחנות אותה. מעגל למידה ושיפור כולל שלושה שלבים:

- **חפגש תכנון** - במפגש זה המאמנת מסייעת למורה להבהיר את מטרות השיעור ויעדיו, דנה עם המורה באסטרטגיות אפשריות על מנת להשיג מטרות אלו, מסייעת לה להגדיר עדויות להישגי התלמידים ולזהות אילו נתונים צריך לאסוף במהלך השיעור כדי להשיג עדויות אלו.

בנוסף, במפגש התכנון המאמנת והמורה מגדירות יחד מה מטרת הכניסה של המאמנת לכיתה ולאור זאת הן מחליטות איזו מבין שלוש פרקטיקות של עבודה משותפת בכיתות תשרת את הלמידה של המורה ואת יעדי השיעור בצורה הטובה ביותר:

1. המאמנת תדגים הוראה בכיתה (מודלינג)
2. המאמנת והמורה ילמדו בצוותא בכיתה
3. המאמנת תצפה במורה.

- **כניסה לשיעור** - המאמנת נכנסת יחד עם המורה לשיעור בכיתה והן פועלות בהתאם לתכנון שנקבע. במהלך השיעור המאמנת או המורה מקשיבה ואוספת נתונים על פעולות ההוראה ועל למידת התלמידים. הכוונה היא להציב את המורה בתפקיד חוקרת המבצעת ניסויים ואוספת נתונים יחד עם המאמנת.

- **חפגש עיבוד** - במפגש זה המאמנת מעודדת את המורה לחלוק עמה את רשמיה מהשיעור ולערוך השוואות בין מה שהתרחש לדעתה לבין מה שביקשה להשיג. מטרת המאמנת היא לתמוך ביכולתה של המורה לנסח יחסי סיבה-תוצאה בין פעולות ההוראה לבין התוצאות שהפגינו התלמידים. המאמנת והמורה שואפות להגיע להסכמה הדדית על דרכים לשיפור ההוראה והלמידה בכיתה. בהמשך המאמנת מעודדת את המורה לחשוב כיצד לארגן שיעורים עתידיים בהתבסס על התובנות החדשות. המאמנת גם מזמינה את המורה לתת משוב ולהציע שיפורים לתהליך האימון עצמו.

רצף זה של 'מפגש תכנון-כניסה לשיעור-מפגש עיבוד' מהווה מעגל למידה ושיפור וחוזר על עצמו מספר פעמים במהלך השנה עם כל מורה.

ידע ומיומנויות הנדרשים למילוי תפקיד המאמנת

על מנת להצליח בתפקידה, מאמנת האוריינות, או כל מדריכה אחרת העובדת בגישה אימונית, צריכה להחזיק בטווח רחב של ידע ומיומנויות:

- **ידע מקצועי בתחום התוכן** - מדריכה הנכנסת לבית הספר כדי לפתח תוכנית עבודה בית ספרית ולתמוך בפיתוח המקצועי של צוות המורות צריכה להכיר היטב את תחום התוכן בו היא מדריכה. במקרה של מאמנת האוריינות עליה להכיר היטב את התחומים של התפתחות מיומנויות השפה ואת שלבי ההתפתחות על-פני רצף הגיל. נוסף על כך עליה לשלוט בתכנית הלימודים המעודכנת ולהכיר מגוון כלים רלוונטיים וחומרי למידה מותאמים לשכלול מיומנויות שפתיות בגיל היסודי.

- **מיומנויות באימון פדגוגי פרטני וצוותי** - עיקר תפקידה של המאמנת הוא הובלת מעגלי השיפור בהם המאמנת והמורה מגדירות את יעדי הלמידה, מתכננות את הפעילות בכיתה ובוחנות אותה. בנוסף, המאמנת מנחה את המורות מחוץ לכיתות באופן פרטני או צוותי. העבודה עם המורות נעשית בתהליך אימוני-דיאלוגי אישי ונועד לסייע להן להגדיר את צורכיהן המקצועיים ולהטמיע פרקטיקות יום-יומיות בעבודתן. כל אלו מצריכים מהמאמנת ידע אימוני-פדגוגי בנושאים כמו הובלת תהליך למידה הדדי לא שיפוטי הממוקד בשינוי פרקטיקה, וכן יכולת ליצור אמון בקשר בין המורה למאמנת.

- **ידע מקצועי בקידום תלמידות ותלמידים מרקע של עוני והדרה בתחום התוכן** - עבודה עם תלמידים המגיעים מרקע של עוני והדרה מצריכה ידע ייחודי. לכן, המאמנת צריכה להיות מודעת לצרכים שעומדים מאחורי התלמידים, לאתגרי הלמידה שלהם וכן להכיר את הפרקטיקות המיטביות להתאמת דרכי ההוראה בעבורם. במקרה של מאמנת אוריינות מדובר למשל על העשרת ידע עולם, עבודה בסביבה אוריינית עשירה, הדגשת חשיבה מסדר גבוה ולא רק שליטה טכנית ועוד.